

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zrušení rozhodčího nálezu soudem jako procesní následek porušení povinnosti rozhodce

Jedním z procesních důsledků porušení povinnosti rozhodcem může být zrušení rozhodčího nálezu soudem, které je upraveno v ustanovení § 31 a násl. zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení (dále jen jako „zákon o rozhodčím řízení“). Cílem příspěvku je představit institut zrušení rozhodčího nálezu soudem jako procesní následek porušení povinnosti rozhodce v českém právním řádu.

Obecné soudy nemají pravomoc zasahovat do rozhodčího řízení dle své úvahy, ale mohou tak činit pouze v případech, kdy to výslovně stanoví zákon. V jiných případech do řešení sporů v rozhodčím řízení obecné soudy zasahovat nesmějí. A právě z těchto důvodů je ustanovení § 31 zákona o rozhodčím řízení stěžejní pro pojednání o zrušení rozhodčího nálezu soudem, neboť upravuje výčet důvodů, pro které lze k takovému kroku přistoupit. Z jiných důvodů pak rozhodčí nálezy zrušit nelze. Uvedené ustanovení obsahuje celkem sedm důvodů, pro které může obecný soud rozhodčí nálezy zrušit.^[1] Důvody, které zákon označuje za ty, pro které je možné zrušit rozhodčí nálezy, jsou přitom zásadně spjaty buď s vadou právního úkonu, jehož prostřednictvím byla založena pravomoc rozhodce, popř. rozhodců v konkrétním sporu, anebo jsou spojeny se zásadními procesními pochybeními rozhodce.^[2]

Prvním důvodem, který zákon o rozhodčím řízení zmiňuje jako jeden z důvodů, pro který je možné zrušit rozhodčí nálezy, je vydání rozhodčího nálezu ve věci, o které není možné uzavřít rozhodčí smlouvu, tedy z důvodu nedostatku arbitrability. Takové situace mohou nastat a v realitě také nastávají. Zajímavá je pak v této souvislosti otázka, jak by se řešila situace, kdy v době uzavření rozhodčí smlouvy nebylo možné takovou rozhodčí smlouvu uzavřít, nicméně v době, kdy bylo rozhodováno o sporu to v důsledku změny legislativy již možné bylo. Lze mít za to, že v takovém případě by patrně nebyl důvod pro to, aby byl rozhodčí nálezy zrušen. Dalším důvodem, pro který je možné se domáhat zrušení rozhodčího nálezu, je skutečnost, že rozhodčí smlouva není platná, byla zrušena, popř. se na určitou věc nevztahuje. Zásadní rozdíl mezi výše uvedenými dvěma důvody je ovšem ten, že pokud se jedná o případ, kdy nebylo možné rozhodčí smlouvu vůbec uzavřít, musí soud rozhodčí nálezy zrušit z úřední povinnosti. V případě, že se jedná o případ, kdy rozhodčí smlouva není platná, byla zrušena, popř. se na určitou věc nevztahuje, zkoumá soud vždy, zda navrhovatel důvod pro zrušení rozhodčího nálezu uplatnil ještě před tím, než začal účastník v dané věci jednat, pokud ji uplatnit mohl. Pokud tuto skutečnost účastník neprokáže, návrh na zrušení rozhodčího nálezu bude nutné zamítnout. Pokud však skutečnost vyšla najevo až později (třeba i po vydání rozhodčího nálezu), je možné ji uplatnit i později, tedy je možné, aby byla důvodem, pro zrušení rozhodčího nálezu. Podobným případem je pak i další důvod pro zrušení rozhodčího nálezu, který spočívá ve skutečnosti, že ve věci se účastnil rozhodce, který nebyl povolán k rozhodování v dané věci, popř. u něj scházela způsobilost být rozhodcem. V tomto případě opět platí, že je nutné tuto námitku uplatnit dříve než začne účastník ve věci jednat (pokud o těchto skutečnostech věděl a mohl je uplatnit), jinak není možné na jejím základě zrušit rozhodčí nálezy.^[3] To ostatně potvrzuje i závěr Nejvyššího soudu v rozsudku sp. zn. 23 Cdo 4576/2016, kde bylo dovozeno, že: „soud zamítne žalobu na zrušení rozhodčího nálezu opírající se o důvody podle § 31 písm. b) a c) RozŘ v případě, že se jich žalobce včas v rozhodčím řízení nedovolal, ač mohl.“^[4]

Zákon dále jako důvod pro zrušení rozhodčího nálezu označuje rovněž případ, kdy byl vydán rozhodčí nález, na kterém se ovšem neusnesla většina rozhodců. Jedná se tedy o důvod, který lze uplatnit v případě, že ve věci rozhodovalo více rozhodců. V případě jednoho rozhodce je důležité, aby byl rozhodčí nález podepsán. To platí i v případě více rozhodců pro ty, kteří se na daném rozhodčím nálezu usnesli. Skutečnost je totiž taková, že v rozhodčím řízení mohou nastat a v praxi také nastávají situace, kdy se většina rozhodců přikloní k určitému závěru, nicméně v rámci senátu zasedá i rozhodce (popř. rozhodci), který tento názor nesdílí. Je poměrně obvyklé, že ten, kdo se s rozhodnutím většiny neztotožňuje, pak rozhodčí nález nepodepíše, což může zakládat důvod pro jeho zrušení (pokud není podepsán alespoň většinou rozhodců).[5]

Dalším důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu, který je běžně řešen v judikatuře českých soudů, je skutečnost, že straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat. Toto ustanovení však musí být vykládáno tak, že je žádoucí, aby rozhodci postupovali bez zbytečných formalit, což je jednou z charakteristik rozhodčího řízení, čímž důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu může být jen skutečně závažné porušení zasahující do základních procesních principů. Například typický argument navrhovatelů, že o řízení nebyly informováni, tudíž ke zrušení rozhodčího nálezu nepostačuje. V takovém případě je totiž nutné například prokázat, že jim žaloba nebyla vůbec zaslána. Stejně tak nemusí být vždy důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu fakt, že v dané věci nebylo nařízeno ústní jednání.[6]

Nejvyšší soud v této souvislosti například dovodil, že „byla-li stranami v rozhodčí doložce dohodnuta možnost rozhodnout věc bez jednání jen na základě předložených listin a rozhodci dáno k úvaze, zda jednání nařídí, nebude-li obsah předložených listin považovat za dostatečný pro své rozhodnutí, nemůže tato rozhodcova úvaha být předmětem soudního přezkumu.“[7] Podobně také Nejvyšší soud řešil otázku, zda je v každém případě nutné, aby byl rozhodčí nález adekvátně odůvodněn, a to i z hlediska hodnocení důkazů, které bral rozhodce v úvahu při svém rozhodování. Nejvyšší soud ve svém usnesení sp. zn. 23 Cdo 3620/2016 konstatoval, že „jestliže si strany v rozhodčí doložce dohodly, že rozhodčí nález bude vydán bez odůvodnění, je námitka, že se rozhodce v odůvodnění rozhodčího nálezu nevypořádal se všemi důkazy a neodůvodnil, jak se vypořádal se všemi navrženými důkazy, nepřijatelná. Nesouhlas s hodnocením navržených důkazů a posouzením jejich důležitosti pro výsledek řízení není důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. e) RozŘ.“[8]

Dalším důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu dle zákona může být rovněž skutečnost, že rozhodčí nález je koncipován takovým způsobem, že odsuzuje jednu ze stran sporu k takovému plnění, které nebylo ze strany oprávněného vůbec žádáno. Stejně tak je důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu i fakt, že by straně byla uložena povinnost k plnění, které je dle českého práva nemožné. Z pohledu tuzemského práva je tento důvod relativně neproblematický, nicméně je třeba brát v úvahu, že to, co český řád nepřipouští, čímž je plnění nemožné, může být v cizím (zahraničním) právním řádu plnění možné.[9] Posledním důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu je pak zjištění, že jsou v daném případě dány důvody, pro které je možné v řízení před soudem požadovat obnovu řízení.[10]

Návrh na zrušení rozhodčího nálezu musí být podán nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy byl rozhodčí nález, který má být zrušen, doručen příslušné straně sporu. Tato lhůta je prekluzivní.[11] Na běh uvedené lhůty nemá vliv skutečnost, že v již vydaném rozhodčím nálezu byly opravovány zřejmé chyby. Bylo by však možné uvažovat nad prodloužením této lhůty za předpokladu, že by právě oprava zřejmých chyb vedla k tomu, že by se do rozhodčího nálezu dostaly jiné nedostatky, které by mohly být důvodem, pro zrušení rozhodčího nálezu.[12]

Existují přitom případy, kdy k zamítnutí návrhu na zrušení rozhodčího nálezu postačuje již skutečnost, že důvod, o který je žaloba na zrušení rozhodčího nálezu opírána, nebyl namítnut dostatečně včas. Příkladem takové situace je neplatnost rozhodčí doložky, která má být důvodem pro

zrušení rozhodčího nálezu. Ačkoliv se jedná o skutečně zásadní vadu týkající se pravomoci rozhodce v daném sporu, je možné její zhojení jen na základě mlčení stran sporu. Strany sporu mají vedle návrhu na zrušení rozhodčího nálezu možnost podat rovněž návrh na zastavení exekučního řízení, čímž je možné dosáhnout přerušování exekučního řízení, které bylo zahájeno na základě rozhodčího nálezu. Pokud není následně podán návrh na zrušení rozhodčího nálezu, dochází k pokračování v řízení o výkonu rozhodnutí.^[13] Skutečnost, že byl podán návrh na zrušení rozhodčího nálezu však v zásadě není důvodem pro odklad vykonatelnosti.^[14]

Důkazní břemeno pak nese vždy navrhovatel. V souvislosti s návrhem na zrušení rozhodčího nálezu je třeba v každém případě mít na paměti, že tento návrh rozhodně nelze považovat za opravný prostředek proti rozhodčímu nálezu (ani řádný opravný prostředek ani mimořádný opravný prostředek). V praxi se však stává, že se leckdy strany sporu nesprávně domnívají, že návrh na zrušení rozhodčího nálezu takovým opravným prostředkem je, čímž dochází k nadužívání tohoto návrhu a podávání mnoha návrhů, které nemohou být před soudy úspěšné.^[15]



JUDr. PhDr. Melinda Vrajíková, LL.M

^[1] DOLEČEK, Martin. Pravomoc soudů ve vztahu k rozhodčímu řízení. Bulletin advokacie. 2018, (9). ISSN 1210-6348, s. 40.

^[2] MATĚJOVSKÝ, Tomáš a Jakub TOMŠEJ In. LISSE, Luděk a kol. Euronovela zákona o rozhodčím řízení s judikaturou. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2012. ISBN 978-80-905247-0-5, s. 201.

^[3] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-342-7, s. 1092.

^[4] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2017, sp. zn. 23 Cdo 4576/2016.

^[5] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-342-7, s. 915 a násl.

^[6] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-342-7, s. 1094.

[7] Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2017, sp. zn. 23 Cdo 4542/2016.

[8] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 11. 2016, sp. zn. 23 Cdo 3620/2016

[9] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-342-7, s. 1098.

[10] § 31 písm. g) č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení.

[11] MATĚJOVSKÝ, Tomáš a Jakub TOMŠEJ In. LISSE, Luděk a kol. Euronovela zákona o rozhodčím řízení s judikaturou. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2012. ISBN 978-80-905247-0-5, s. 202.

[12] MENŠÍKOVÁ, Sylvie. Žaloba na zrušení rozhodčího nálezu s akcentem na zrušení z důvodu neposkytnutí možnosti projednat věc před rozhodci. EPRAVO.CZ - Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 2016 [cit. 09.01.2021]. K dispozici >>> [zde](#).

[13] MATĚJOVSKÝ, Tomáš a Jakub TOMŠEJ In. LISSE, Luděk a kol. Euronovela zákona o rozhodčím řízení s judikaturou. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2012. ISBN 978-80-905247-0-5, s. 202.

[14] MENŠÍKOVÁ, Sylvie. Žaloba na zrušení rozhodčího nálezu s akcentem na zrušení z důvodu neposkytnutí možnosti projednat věc před rozhodci. EPRAVO.CZ - Váš průvodce právem - Sběrka zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 2016 [cit. 09.01.2021]. K dispozici >>> [zde](#).

[15] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů: komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7179-342-7, s. 1059.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulatorní přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)

- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních – hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)
- [Klientská zóna Jenda – právní účinky činění podání a doručování písemností](#)